

Wd. 25.
a.

THESES INAUGURALES
EXHIBENTES
OBSERVATIONES VARIAS
THEORETICO PRACTICAS

DE
**ACTIONE IN-
IVRIARUM,**

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO REGIÆ DOMUS PRINCIPE
AC DOMINO,

DN. CAROLO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE
BRANDENB. RELIQUA
P R Æ S I D E,

DN. CHRISTIANO THOMASIO,
POTENTISSIMI BORUSSIÆ REGIS CONSILIARIO INTIMO,
UNIVERSITATIS FRIDERICIANÆ DIRECTORE AC PROFESSORE PRI-
MARIO, ET FACULTATIS JURIDICÆ ORDINARIO,

PR O L I C E N T I A
PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CONSEQUENDI
IN AUDITORIO MAGORI

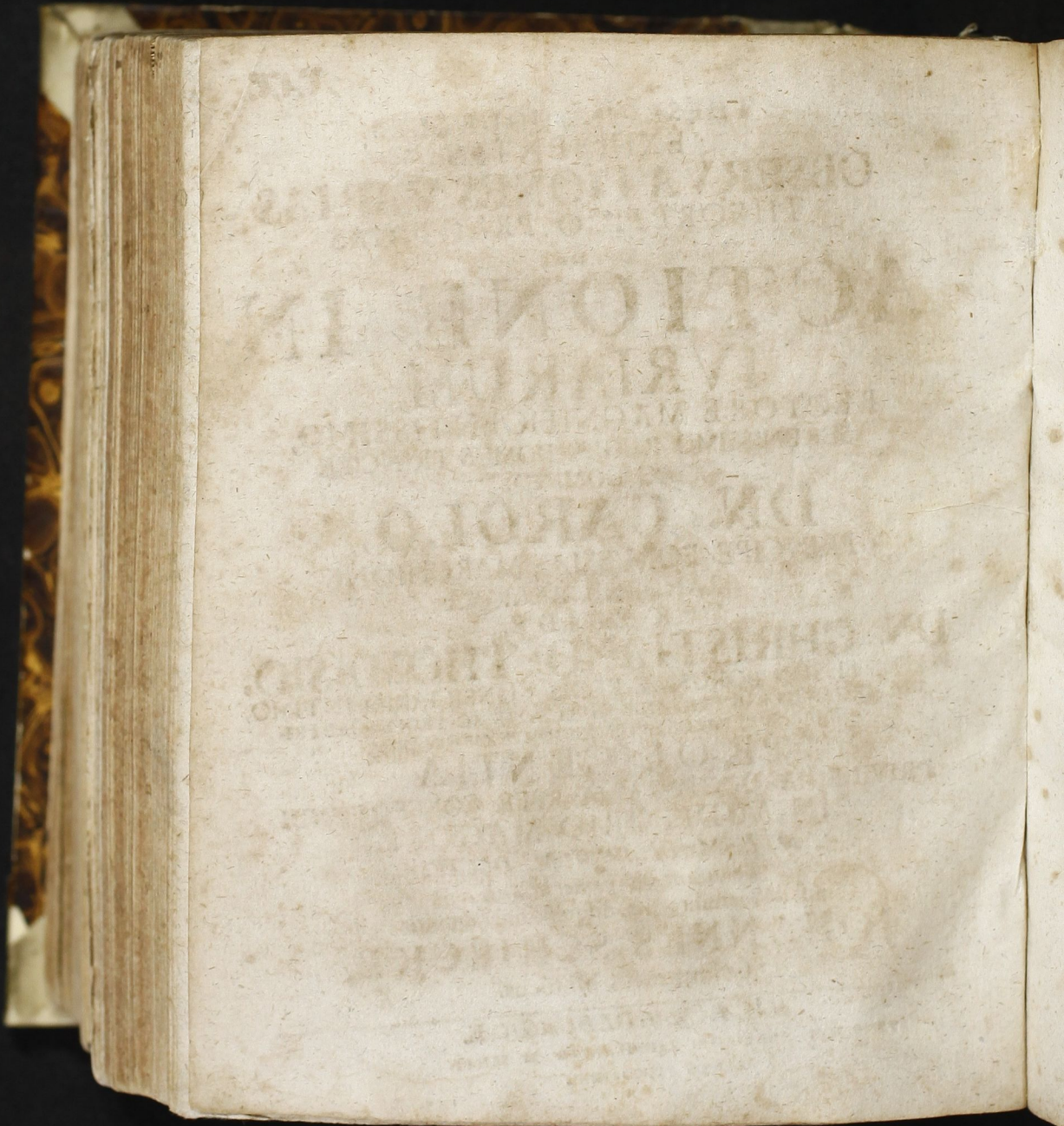
D. I. Martii ANNO M. DCCXV.

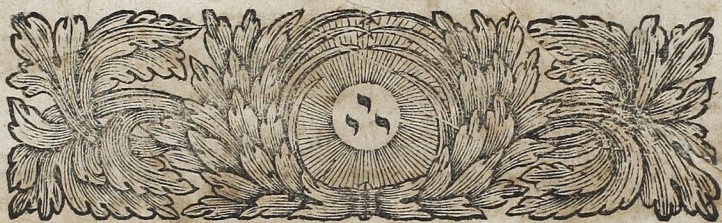
horis ante & pomeridianis,
publicæ eruditorum disquisitioni submittit

JOHANNES SCHIECKE,
Grimmensus Misnicus.

HALÆ MAGDEBURGIÆ,

TYPIS JOH CHRISTIANI ZAHNII, ACAD. ET SENAT.
HALLENSIS TYPOGRAPHI,

THESES INAUGURALES
EXHIBENTES
OBSERVATIONES VARIAS
THEORETICO-PRA-
CTICAS
DE
ACTIONE INJU-
RIARUM.

I.

Unt, proh dolor injuriæ inter Christia- *Actio inju-*
nos in viridi observantia. Sed tamen *riarum ma-*
& actio injuriarum tantum non quo- *teria max-*
tidie in foris apparet, etsi verum sit, *me practica*
etiam ab advocatis integris tractatibus
demonstratum, eas actiones nec acto-
ribus, nec reis, sed solum advocatis
& Judicibus, ac aliis personis judicia-
libus multum prodesse. *a)* Causas hujus rei jam inquirere
non vacat. Saltem ex dictis constat, me qui per viginti *a) vid. Joh.*
annos causarum patronum egi, loco thematis inauguralis *David*
Thönnikeri
non lucrum ina-

A

ne processus injuriarum. non ^{se}gisse materiam subtilem & speculationibus inutilibus occasionem dantem, sed maxime practicam,

II.

scopus & limites harum thesium. Cum vero injuria tam jure Romano, quam jure Saxo-nico consideretur dupliciter, partim ut delictum privatum pariens actionem injuriato partim ut crimen extraordinarium *b)* aut etiam, ut crimen publicum *c)* quod extraordinarium punitur, aut de quo quilibet de populo accusare potest, vel, uti moribus nostris invaluit processus inquisitorius, de quo magistratus ex officio inquirere solet, & injuriantem punire, ne latius evagentur theses meæ, primario de actione injuriarum ero sollicitus. Sed & memineris, de actione injuriarum me observationes scribere, easque promiscuas, non commentarium aut dissertationem.

c) l. 10. & auth. sed novo jure C. de Episc. & Cler.

III.

Homonymia injuria & explicatio circa eam juris Justiniani. Equidem principii Institutionem hoc titulo de injuriis nullus videtur esse usus practicus, cum saltem tradat homonymiam injuriarum, scilicet injuriam sumi pro omni eo, quod non jure fit, vel pro contumelia, vel pro culpa, vel pro qualibet alia iniquitate & injustitia judicis. Sensus Triboniani, & Ulpiani, *d)* unde prior principium illud descripsit, is est. Significatum esse quadruplicem. Unum generalem. pro omni quod non fit jure; tres reliquos speciales, dum vel pro contumelia, ut hic, vel pro culpa sumitur, ut in damno legis Aquiliæ, quod dicitur damnum injuria datum, vel denique pro iniquitate & injustitia judicis, inique judicantis, qui propterea injuriam dicitur fecisse partibus. Possunt hæc tolerari, sed tamen evidentius erit, si dicas, injuriam sumi vel late vel stricte late seu generaliter, pro omni eo, quod non jure fit, sive fiat ex dolo, sive ex culpa, sive ex proposito, sive ex errore & ignorantia. Stricte pro speciali delicto, idest con-

d) l. 1. ff. eod.

contumelia, quæ est hujus loci. Ergo ego quidem referrem damnum legis Aquilæ ad significationem generalem, id enim ideo dicitur injuria, quia sine jure fit, si ve quis dolo sive culpa damnum dederit. Eodem etiam referrem injuriam per judicem perverse judicantem illatam, qui hæc injuria locum habet, sive judex dolo malo sive ex igtorantia perverse judicet. *e)* Et quia ipse Ulpianus dicit, hanc injuriam esse quasi non juriam *f)* id est id quod nullo jure fit, Pertinent etiam ad generalem significationem injuriæ dicta vulgaria: Volenti non fit injuria: Qui suo jure utitur, nemini facit injuriam &c.

e) pr. Instit. de obligat. quæ quasi ex del.nasc. *f)* d. l. i.

§. IV.

Sed quam sterilis etiam videatur hæc doctrina juris Justiniani adinde elicendum usum practicum, non injucundum tamen erit, casum aliquem practicum, id est talem, qui in facto contigit, & judicialiter examinatus atque ex parte per definitivam sententiam decisus, proponere, ubi quatuor isti significatus injuriæ a Triboniano & Ulpiano propositi concurrerunt, atque dictum jus Justinianum exinde illustrari poterit. Nimirum Titius Advocatus, patris sui pannificis hæres, pannos in hæreditate relictos cum eos commode in portionibus majoribus (in ganzen Stücken) vendere non posset, publice in loco publico eos frustratim per ulnas (Ellenweise) vendere instituit. Societas pannificum illius loci id fieri in sui præjudicium, & ejusmodi venditionem repugnare statutis societatis suæ prætendens, sub & obreptitie impetravit rescriptum, in quo Titio venditio ejusmodi prohibebatur. Antequam vero id publicaretur, Titius protestatus est adversus querelas adversariorum, appellationem huic protestationi addens ad superiorem. Hac vero protestatione & appellatione non obstante, pannifices, & quidem autoritate & adjumento quorundam ex senatu illius loci ad id

Casus practicus, in quo quatuor illi significatus injuriarum concurrunt.

depuratorum, audaciores facti, cum impetu, & quidem duabus vicibus iteratis omnes pannos ad venditionem in foro publico expositos, Titio invito per vim majorem abstulerunt. Etsi vero senatus prætenderet, illum deputationem non factam esse eum in finem, ut justitiæ administratio impediretur, sed potius, ut tumultus populo reliquo, & amicis Titii forte metuendus præveretur, si soli pannifices Titio pannos istos adimerent; rs ipsa tamen ostendit, prætextum illum admodum frivolum fuisse, quapropter etiam & senatui & pannificibus mandatis judicialibus injunctum fuit, ut sub gravi pœna pannos per istud spolium ademptos Titio restituerent. Occurrunt igitur in hoc facto quatuor illi significatus injuriæ, de quibus Thesi præcedenti diximus. Nam (1) sine jure fiebat ista ademptio, cum prohibiti sub & obreptitiæ impetrata fuisset, ac per interpositam appellationem ante ejus publicationem nullas vires habere potuerit. Quin, etiamsi appellatio non intervenisset, non tamen poterant Pannifices autoritate propria sine via juris & processu legitimo Titio pannos publice expositos adimere, cum neque rescriptum illis hanc potestatem concessit. Ut taceam, statuta pannificum non obligasse Titium, ut, qui non esset pannifex, sed pannos in rebus hæreditariis patris invenerat. Conjuncta porro erat hæc oblatio cum contumelia Titii eaque gravissima; fiebat enim publice, & vi publica, detrahebatur multum per id factum opinioni de juris peritiâ Titii, vt qui ne quidem in propria causa remedia juris intelligeret, quibus conservaret jus sibi competens, ac in Clientulis suis reddebatur suspectus, tanquam homo sine ignarus. Concurrebat tertio ingens damnum injuriam Titio per istum ablationem pannorum. Denique senatus, qui præsuppositis circumstantiis hætenus memoratis debebat Titium adversus violentiam illam pannificum tueri, & tamen per
 asfi-

assistentiam deputationum suorum participem se faciebat violentiæ publicæ commissæ, injuriam quarti significatus committebat. Quod erat demonstrandum.

V.

Fit etiam injuria pictura. Ut ecce, curaverat sartor ^{Casus affide-}gnum forcipis, quod ædibus, quas inhabitat, publice affige- ^{nis injuria-}ret, a pictore coloribus more consueto pingi. Cum vero ^{rum occasio-}sartor desideraret a pictore, ut duos leones pingeret for- ^{ne picturas}cipem tenentes, pictor coloribus oleo tinctis pinxit duos capros forcipem tenentes. Ne tamen fraus adhibita statim sentiretur, super illos capros pinxit duos leones, sed coloribus sola aqua præparatis sine oleo. Sartor nullam fraudem suspicans, signum illud publice suspendit, atque adeo isti leones per aliquod tempus publice ab omnibus conspecti sunt. Postea tempore nocturno magna pluvia orta leones illi cito disparuerunt, ac matutino tempore apparuerunt transmutati in capros. Quærebatur an pictor sartori teneretur injuriarum? Respondit Julianus, nullam rationem dubitandi subesse, cur non teneretur.

VI.

Edidit Matthias Abele Metamorphosin telæ judiciorum ^{Casus simi-}riæ, in qua trecentos casus juridicos rariores proposuit ^{lis}. & methodo amœna resolvit. Liceat ex illis sequentem ad actionem injuriarum pertinentem hic repetere, addito judicio meo. Michael Angelus pictor Romanus pinxerat extremum judicium, atque cum ex una parte tabulæ in inferno homines variorum statuum delineasset, inter alios etiam Cardinalem quendam, qui tum temporis adhuc vitali fruebatur aura, ita vivis coloribus depinxerat, ut totus populus ejus effigiem agnosceret. Postulante vero Cardinale, ut Papa Clemens VII. pictorem ob gravem injuriam sibi illatam puniret, respondit Papa, se quidem posse

ex purgatorio, non vero ex inferno liberare, ex inferno enim nullam dari redemptionem. *g*) Poterat hæc responsio ut jocus ingeniosus Papæ tolerari. Sed quod Abele proponat eam tanquam sententiam judicalem juri conformem, aliter sentio. Aperte enim hic committitur ignorantia elenchi. Non enim erat in quæstione, an Papa posset ex inferno liberare, neque petierat Cardinalis, ut eum ex inferno hoc liberaret, sed ut juberet, pictorem picturam mutare, & ob injuriam illatam puniret eum. Ergo sententia hæc erat ipso jure nulla, tanquam non conformis libello. Quod vero pro defendenda hæc sententia autor citatus afferat dictum Poetæ:

Pictoribus atque Poetis.

Quilibet audendi semper fuit æqua potestas. nihil ad rem facit. Neque enim is Poetæ sensus fuit unquam ut Pictores & Poetæ habeant licentiam alios contumelia afficiendi. Ergo responderem, justum esse petitum Cardinalis, & pictorem debere, non solum picturam illam hæcenus, quoad imaginem Cardinalis mutare, ut scandalum populo datum tollatur, sed & ulterius graviori poena coerceri.

VII.

Adhuc alius.

*h) d. l. casu
su 3. p. 12.*

Idem autor refert alium casum similem. *h*) Convenerat vir quidam honoratus cum pictore, ut ipsum depingeret, promissa certa mercede, si modo imago formam & figuram faciei ejus exacte exprimeret. Postea poenitentia ductus volebat promissam mercedem solvere, excipiens, quod imago ipsius faciem non ita repræsentaret, ut ab aliis cognosci posset, esse hanc ejus imaginem. Pictor nolens convenire alterum actione ducti, retinebat imaginem, & appictis tintinnabulis & cornibus, eam inter alias picturas publice venalem exponebat. Conveniebatur pro-

propterea ab altero actione injuriarum. Excipiebat reus, non exhibere eam picturam imaginem actoris, provocans ad ipsiusmet propriam confessionem, cum ob hanc causam ipsi noluisset solvere mercedem debitam. Pronunciatum fuisse refert Autor; tuendum esse reum in exercitio artis suæ, cum ipse mercedem debitam reo solvere noluisset, ipsius tamen arbitrio relinqui, an vellet imaginem illam soluta mercede redimere. Non contentus reus hac intentia, petit insuper ultra conventam mercedem, ut si pro postea appictis tintinnabulis & cornibus adhuc aliquot florenos solveret actor, secundum quod petitum etiam in sententia subsequente fuit pronunciatum. Non arbitrator, sententias istas juri esse conformes, cum negari nequeat, pictorem in contumeliam actoris illa signa maxime injuriosa apposuisse. Adeoque potius condemnandus fuisset reus ad solvendam æstimationem injuriarum, prævia moderatione, deducta tamen mercede, ipsi antea injuste denegata, & compensatis expensis. Quod si vero pictor effigiem illam sine additis contumeliæ notis publice venalem proposuisset, non locum habuisset actio injuriarum. Ita meminimus in facto contigisse, ut alius quidam vir honoratus, deformi facie præditus, quam debito modo sine adulatione pictoribus consueta, ad vivum expresserat pictor, mercedem huic promissam solvere nollet, simili præcedenti exceptione utens. Cum autem pictor hanc imaginem in taberna sua publice venalem exponeret, & feret confusus populi in taberna, cupientis videre hanc picturam, cogeantur amici & cognati viri illius honorati ad tollendum ludibrium carius redimere imaginem, quam antea conventum erat, atque hoc in casu non injuste fecisse pictorem assero.

IIX.

Barba viros hirtæque decent in corpore setæ. Ita An hodie ob
jam barbam ra-

THESES INAUGURALES

*Sam vel expilatam de-
tur alio in-
juriarum.* jam olim cecinit Ovidius, *i)* & ab antiquissimis tempori-
bus pro gravi injuria fuit habitum, si quis viro invito bar-
bam quocunque modo auferret, vel minueret. Habemus
non solum exemplum in historia sacra, *k)* sed & in Consti-
tutione Friderici Imperatoris de pate tenenda *l)* non pro
levi sed majori & graviore injuria aestimatur, si quis alteri
crines aut barbam expilasset, quam si pugno vel minu eum
percussisset, & Baldus docuit *m)* barbam esse membrum
hominis, atque ob id incidentem barbam eadem teneri
aliquem ce- poena, qua plesti solet, qui membrum alicui oscidit. *n)*
perit. At istud hodie, inquit B. Beierus *o)* propter objecti defe-
ctum cessat. Nemo enim nostra aetate hæc superponia
m) in L. re- amplius alit, suive, aut aliorum auctoritatem inde metitur.
os C. de ac-
cus.
n) vid. obf. Ita quidem est, si viros in dignitate positos apud nos con-
selet. Ha- sideres, de quibus maxime loquitur Beierus. Adeoque
lens. I. X. certum est, casus injuriarum ob barbam præcisam vel ex-
obl. 4. S. 4. & pilatam rarissime apud nos contingere. Interim tamen
ibi citat. nullum est dubium, quin dentur hodie inter personas in
conf. Abele dignitate non constitutos, neque tamen propterea ubique
d. Part. I. vilioris conditionis non pauci, qui barbas alunt, imo etiam
caf. 66. viri honorati retinuerunt barbæ veteris reliquias quasdam,
o) ad ff. h. aut, si malis, signa, ideoque nullum etiam est dubium, quod
t. n. 6. hodie actio injuriarum ob barbam tonsam vel expilatam
plane cessare dici nequeat.

IX.

*Ans & quate-
nus ob oscu-
lum desur a-
ctio injuria-
rum.* Osculum regulariter signum amicitiae est, & amoris,
uti tamen ad amorem & amicitiam nemo cogitur, & bene-
ficium etiam non datur invito, ita non sine ratione re-
sponderunt Jcti celeberrimi in Germania, ob osculum
invitæ virgini a juvene datum locum habere actionem in-
juriarum, quia scilicet tale osculum tendat in ipsius con-
tumeliam, & attentet ejus pudicitiam. *p)* Sed quod hanc
ad Strauch. rationem attinet, non mirandum, quod eam non gu-
p. 218. seq. stent

stent omnium populorum mores, nec omni tempore. Apud quosdam populos v. g. Italos sexus foemineus ob zolotypiam nationis non habet conversationem liberam cum personis sexus masculini, sed valde & nimis, quamvis frustra, restrictam. Apud hos non potest non osculum invitæ virgini illatum pro injuria gravi haberi, & attentatione pudicitiae. Contra apud Gallos, Belgasque, in alterum extremum inclinantes non solum liberior, sed & quandoque nimis libera conversatio personarum diversi sexus est in usu, & oscula personarum diversi sexus in conversatione publica magis pro signis familiaritatis aut honoris, aut lusu, quam pro injuria aut attentatione pudicitiae habentur. Ante annos 60. quorsum pertinent responsa JCtorum modo memorata, patrum nostrorum mores magis accedunt ad mores Gallorum, & Belgarum. Ergo non mirandum etiam, quod cum temporis ob osculum invitæ virgini datum JCti responderint juvenem teneri actione injuriarum, hodie vero talia responsa non appareant, neque etiam exemplum occurrat actionis injuriarum ob osculum institutæ, sive quod casus raro dentur, ubi virgini invitæ osculum datum fuerit in publica conversatione, cum fere talis resistentia magis habeatur pro rusticitate, sive, etiamsi invitæ detur osculum, id tamen apud nos neque pro contumelia habeatur, neque pro attentatione pudicitiae. Jam non disputo, quinam mores, ex his diversis Germanorum moribus, sint præferendi. Poterit tamen pro hodiernis moribus afferri ex ipsis legibus Romanis, quod, etsi apud eos prohibita fuerit adfectatio & appellatio honestarum foeminarum, hoc est frequens tacita sequela, aut attentatio pudicitiae per sermonem, ipsimet tamen eam sententiam sic explicaverint, non omnem, qui affectatus est, nec omnem, qui appellavit, edicto conveniri posse, neque si quis colludendi, si quis officii honeste faciendi gratia id faciat, in Edictum incidere, sed qui contra bonos mores

Conf. Beyerum ad ff. de extraord. crim. post posit. 10.

B

hoc

- hoc faciat. *p*) Contra bonos mores autem fecisse dicebatur, (& recte,) qui fecerat contra bonos mores suæ civitatis. *q*) Ut taceam, osculum invitæ virginis a juvene datum, posse etiam non ex animo contumelioso datum fuisse, sed ex nimio excessu amoris, ob quem sæpius amantes quidvis pati vel facere non recusant, modo voto suo potiantur, quare cum ebrietate aut furore interdum conferri solet, & eam ob causam pragmatici adolescentem excusant, qui in via publica puellæ obviæ amore incensus osculum figit. *r*) Pertinet etiam huc exemplum Pisistrati, Atheniensium tyranni, qui cum adolescens quidam, amore filiæ ejus virginis accensus in publico obviam sibi factam osculatus esset, hortante uxore ut ab eo capitale supplicium sumeret, respondit: si eos, qui nos amant, interficimus, quid his faciemus, quibus odio sumus? *s*) Quodsi tamen indicia contumeliæ adsint, v. g. si vilis persona foeminam honestam invitam in publico osculetur, aut etiam contumeliæ faciendæ causa ab aliis impulsus vel jussus id faciat, nullum est dubium, quin tum & hodiernum actio injuriarum apud Germanos locum habitura sit.

X.

Actio de injuria scripta quando præscribatur? Rationes, quod hac actio sit perpetua.

Valde dissentiunt Dd. utrum actio de injuria scripta anno præscribatur, an sit perpetua. Non pauci JCti celebres posterius affirmant, eaque sententia etiam in Camera est recepta, quia videlicet scriptura semper loquitur. Etsi vero hanc rationem valde irrideat Antonius Matthæi: eamque absurdam vocet, ac vix mediocribus JCtis dignam, quia convitia etiam ubi in vulgus exeunt, in animis hominum semper loquantur, secundum vulgatum, calumniare audacter, semper aliquid hæret, adeoque ipse Matthæi aliam rationem pro hac sententia substituat, quod tanta sit magnitudo injuriæ scriptæ, ut propterea publico judicio atque capitali eam vindicari voluerint Imperatores: *u*) non desunt tamen, quæ pro doctrina illa salvanda afferri possunt.

n) L. un. C. de famos. libellis.

possunt. Etsi enim Doctores hujus sententiæ nec ipsi in principiis ubique videantur convenire, eo tamen si non omnes, certe plerique, qui ea ratione, quod scriptura semper loquatur, vsi sunt, videntur respexisse. Distinxerunt initio inter injurias reales & verbales. Reales, quæ factis inferuntur, putarunt præscribi triginta annis, verbales anno. w) Quæsitum autem jam fuit, utrum injuria scripta ad verba, an ad facta sit referenda. In conventionibus equidem consensus dicitur declarari vel expresse per verba, sive ora prolata, sive scripta, vel tacite per facta. Atque adeo hic nullum est dubium, quin verba scripta factis opponantur. Non tamen hæc oppositio est perpetua. Ecce enim in doctrina de verborum obligationibus nullum est dubium verba scripta non habere effectum stipulationis, nec adeo verborum obligationem producere. Putarunt ergo Doctores, etiam in materia injuriarum intuitu præscriptionis literas injurias magis ad facta, quam ad verba pertinere, rationem videlicet, cur injuriæ verbales actio anno, realis tricennio præscribatur, in eo quærentes, quod injuriæ verbales non ita firmiter insigantur animo injuriati, ut reales, atque adeo studium vindictæ etiam in verbalibus citius pereat, quam in realibus. Hoc vero supposito non potuerunt non existimare, eo intuitu injurias scriptas magis ad reales, quam verbales injurias esse referendas, quia secundum vulgatum vericulum vox audita perit, litera scripta manet, idque videntur innuere voluisse per illam rationem, quod scriptura semper loquatur, quæ si hoc modo exponatur, sua sponte corrumpit objectiones Antonii Matthæi, quibus illam rationem ridiculam reddere voluit. Accedit, quod ratio, quam ipse Matthæi pro fortiore habet, ideo non videatur multum differre, quia videlicet non omnis injuria scripta est libellus famosus, adeoque ab hoc ad illam infirma est consequentia.

w) arg. l. 5.
C. de injuriis juncta
L. 5. princ.
& L. 15. §. 2.
ff. eod.

XI.

Verius, eam esse anmalem.

x) Part. 4. const. 46. ubi vide Carpz. def. 1. §) d. n. 18. in fin. p. 158. z) L. 15. §. 2. seq. de injur. a) L. 5. pr. ff. eod. b) d. L. 15. §. 27. & 29. c) L. 35. de O. & A. Schüz in comp. pand. de injur. in contrariis. a) L. 5. C. de Injuriis ibique Brunnem.

Sunt tamen & alii, qui contra sentiunt, injurias scriptas, quæ scilicet in crimen libelli famosi non incidunt, anno præscribi, quæ sententia Constitutione Saxonica est confirmata x) ad quem etiam inclinare videtur ipse Antonius Matthæi. y) Atque hæc sententia est etiam doctrinæ juris Romani magis conformis. Datur enim actio æstimatoria à Prætoribus z) introducta, non solum occasione convitiis & injuriis verbalis, sed etiam in casu injuriarum realium minorum, quæ lege Cornelia non notantur, a) qualia facta varia recensentur in pandectis, & inter ea etiam refertur injuria scripta, b) Actio igitur æstimatoria in genere tanquam prætoribus pœnalis anno præscribitur c) & ita etiam est intelligendum, quod Imperator Diocletianus dixit, injuriarum actionem annuo tempore præscribi, quamvis casus ibi propositus loquatur de convitiis. d) Hoc vero præsupposito facile responderi potest ad rationes dissentientium, ut quæ falso præsupponit, actionem quamcumque, etiam Prætoriam, de injuriis realibus esse perpetuam, cum id procedat saltem de actione ob injurias reales ex lege Cornelia, quia tum cessat ratio allata de actionibus prætoribus.

XII.

Actio injuriarum ob crepitum ventris.

e) d. l. 15. §. 27. f) d. l. 15. §. 33.

Generaliter vetuit Prætor, quid ad infamiam alicujus fieri. Proinde quodcumque quis fecerit vel dixerit, ut alium infamet, erit Actio injuriarum e) unde si quis non debitorem quasi debitorem appellaverit, injuriæ faciendæ causa, injuriarum tenetur. f) Ita memini in facto contigisse, ut in urbe vicina famulus mercatoris cujusdam tabernam alterius mercatoris, ante tabernam stantis, & cum alio colloquentis, præteriret, & in publica platea crepitum ventris emitteret. Hoc aliter in sui contumeliam factum esse credens, dominum famuli, quem ob alias etiam rationes sibi inimicum esse putabat, & cujus jussu hanc contumeliam a famulo factam esse sibi persuadebat, conveniebat actione

actione injuriarum æstimatoria. Cum vero reus, ut facile conjici potest, multis exceptionibus, qua dilatoriis qua peremptoriis uteretur, processus iste cum tanto fervore utriusque partis per multos annos continuatus, & variis remediis appellationis non una vice adhibitis ad majora & summa provinciæ tribunalia protractus, & adeo non indignus fuit habitus, ut viri graves & prudentes, majorum, & summorum tribunalium præsides & assessores, omnes, & vel minimas circumstantias, crepitum istum vel antecedentes, vel concomitantes, vel consequentes cum distinctione, & indicio expenderent, ne videlicet injustam sententiam pronunciarent. Vides simul, nullum canonem aut proverbium esse sine exceptione. Dixi supra: Vox audita perit, etiam articulata, hæc inarticulata ope hujus processus per decennium & ultra in animis & memoria partium, advocatorum, judicum, & horum, cum quibus illi ea de re locuti sunt, id est, tantum non totius populi, continuata fuit. An recte? Distinguo. Ex parte actoris non prudenter, nec generose, aut christiane, juste tamen: Ex parte judicum, tam inferiorum, quam superiorum (si modo ipsis extra circumstantias hæctenus narratas aliud nihil imputari possit,) juste, nec imprudenter, nec contra regulas Christianismi.

XIII.

Facile prævideo, multos viros eruditos, celebres ac honestos, talem responsionem a me haud quaquam expectasse, vel certe obscuritatis & tacitæ contradictionis eam accusaturos esse. Scilicet: repugnare actionem Injuriarum totam, quanta quanta est, Christianismo, quia ad vindictam tendat, adeoque omnem actorem, qui actione injuriarum utatur, graviter peccare contra regulas Christianismi, peccare contra eas advocatos, quia actoribus in re illicita assistunt, peccare judices, qui in hisce negotiis antichristianis pronunciant, cum potius deberent talia acta dentibus læcerare, quod alias JCr de libello inepto ju-

An processus injuriarum repugnet Christianismo? Sententia affirmantium, sed omnia confundentium.

dici consulunt. Agnoscere me ipsum ex parte hanc doctrinam, adeoque recte statuere actorem in dicto casu nec prudenter nec generose, nec christiane egisse; & tamen statim addere, quod iuste fecerit, quod non nisi impertinenter dictum esse possit. Quomodo enim id iustum esse possit, quod stultum & non christianum est. Majori adhuc scandalo occasionem præbere, quod dixerim, iudices, ne quidem contra regulas Christianismi fecisse, cum tamen actorem haud Christiane egisse falsus fuerim. Si ipsorum res arbitrii esset, ipsos velle & iudices, & partes & advocatos pronunciare reos æternæ damnationis, & me etiam cum ipsis in æternum excommunicare. Surrecturos esse aliquando in die extrema Ictos Ethnicos & damnatos hanc generationem. Convenienter cum Christi regulis docuisse Papinianum, quod, quæ facta lædant pietatem, existimationem, verecundiam nostram, & ut generaliter dixerim, contra bonos mores fiunt, nec facere nos posse credendum sit. Non solum crepitum ventris lædere verecundiam, sed etiam verecundiæ, non dicam Christianæ, sed saltem Ethnicæ adversum esse, hunc crepitum per actionem injuriarum, & per appellationes exponere sensibus tot virorum gravium, ab his inverecundiam istam non prohiberi, sed quasi foveri potius, & me hæc omnia vocare pia, christiana, iusta? Quam unquam majorem animo concipi posse impudentiam! Gemere Ecclesiam sub talibus doctrinis, nec ante sperandam esse felicitatem temporum, nisi principes Christiani partes, & iudices, advocatos, professores, candidatos, talia agentes, vel defendentes ex provinciis suis ejiciant &c. Vides gravem esse atque ex pio, ut loqui solent dissentientes, affectu ortam, eoque repletam objectionem, adeoque nequaquam a me sine responsione, sed placida dimittendam.

g) l. 15. de
condit. in-
stit.

Sententia di-
stinguens
tium.

XIV.

Dico placida. Ante omnia enim cavendæ sunt stu-
dio-

dioſo ſapientię doctrinę, affectu etiam zeli divini inflatę,
 quia, docente ſervatore, etiam ſub larva zeli pii ſępe latet
 hypocrifiſis *h*). Igitur ſententia diſſentientium vel ideo ⁶⁾ Joh. XVI.
 ſuſpecta eſſe jure merito debet, quia ubique affectum ſpi- ^{2. Matth.}
 rat. Affectus autem rationem non ſequitur ducem, ſed ^{XXIII. 15,}
 confundit ubique res diverſiſſimas & diſtinctiſſimas. Sco-
 pus propoſiti mei haud patitur, ut prolixę oſtendam eam
 confuſionem. Poſtulare enim hoc negotium integram
 & prolixiorę diſſertationem, quam ſunt omnes theſes
 meę inaugurate. Igitur rem in ſummam contraham, per-
 ſpicuam tamen, ut puto, & evidentem illis, qui præjudicio
 autoritatis & præcipitantię vacui ſunt. Quęſtio primaria
 eſt: an actio injuriarum conveniat cum Chriſtianiſmo, an
 eidem repugnet? Dignam judicavit hanc quęſtionem
 Georg. Beyerus, de qua paulo ſuſius mentem ſuam expli-
 caret, eo inclinantem, ut oſtendat poſterius ita ſim-
 pliciter haud quaquam eſſe affirmandum. *i*) Nolo ab eo ⁷⁾ ad tit.
 dicti repetere, aut exſcribere, operam potius dabo, ut ^{pandect. de}
 etiam ipſius doctrinę lux aliqua a me accendatur. Initio ^{injuriis ini-}
 ſic tenendum. Multum diſſerre juſticiam a reliquis vitiis. ^{tio p. 605,}
 Saltem hic per exempla mentem declarabo. Qui rem ſu- ^{ſeq.}
 am ſine cauſa deſtruit, & corrumpit, qui officia humanita-
 tis aut beneficia non exhibet, aut qui ea moroſe præſtat,
 non prudenter agit, non virtuoſe, ſed tamen non injuſte,
 etiam ex Chriſti doctrina. *k*) Ad juſticiam aliquis cogi ⁸⁾ Matth.
 poteſt, & ob injuſticiam in civitate puniri, reliquę virtu- ^{10. v. 13.}
 tes coactionem reſpuunt, & regulariter vitia iis oppoſita
 pœnis civiliſibus non coerceri ſolent, nec commode poſ-
 ſunt. Qui coacte liberaliſ, temperans, humanus, magna-
 nimus, modeſtus manſuetus, placidus, patiens eſt, revera
 talis non eſt, ſed liberalitatem & reliquas modo memora-
 tas virtutes mentitur. Peccat utique avarus, intempe-
 rans, inhumanus, immiſericors, ſed niſi hæc vitia turbent
 quietem publicam eminenter, niſi lædant jura concivium,
 nec

nec punitur, nec puniri potest. Princeps in republica constitutus est primario, ut iustitia administraretur correctione hominum in iustorum, & ut exemplo suo præeat etiam subditis in via virtutis, sed absque legibus pœnalibus, utque Doctores virtutis & iustitiæ constituat. Doctorum est, ratione, doctrina, adhortationibus, exemplo adducere cives ad studium & praxin virtutum omnium. Qui leges ferre, qui principem, iudices, alios Doctores ab ipsis dissentientes excommunicare, & e republica ejicere volunt, sunt ex schola pharisæorum, & Doctorum falsorum. Iudices sunt ministri principis, etiam, qui in iudiciis supremis iudicum personas sustinent. Hi vi sui officii obstricti sunt, ut suas sententias ferant, secundum iura præscripta & consuetudines vim legum habentes, etiam si istæ leges aut consuetudines ex regulis prudentiæ legislatoriæ emendationem mereantur. Cavendum ergo etiam iudicibus, ne sub specie æquitatis cerebrinæ, aut etiam Christianismi, leges corrigant, & sic temerario, imo nefario ausu regale potestatis legislatoriæ sibi vindicent. Christianismus & summum studium virtutum omnium, non solius iustitiæ sed maxime reliquarum, quæ coactionem respuant, & pœnas non admittunt. Summa perfectio in hoc mundo obtineri nequit, etiam inter eos, qui Christiani vocantur. Punit ergo & Princeps Christianus iniustos, reliquos vitiosos fert, tolerat, & stultitiam illorum cum plane expellere non possit, legibus temperat, atque iis, ne nimis evagari possit, limites præscribit. Sed hæc limitum præscriptio non pertinet ad iudices, quia est adjunctum potestatis legislatoriæ. Summa prudentia est, posse ferre stultos, etsi nec hoc præceptum placeat illis, qui doctrina falsæ sapientiæ infecti sunt. Doctor juris diligenter inculcat (ut & ego statim ab initio ex parte feci) actiones injuriarum non esse opera prudentiæ, tantum abest ut Christianismi, qui prudentia est in eminenti gradu. Idem tamen si simul

mul iudex est, aut assessor collegii Juridici eadem forte hora, qua istam doctrinam serio inculcavit, consulenti (& eidem illi, aut similia, qui occasionem dedit huic observationi) respondet, Und sendt ihr Cajum wegen des euch zugesügeten Schimpffs, daferne ihr ihn Anspruchs zu erlassen nicht gemeinet, iniuriarum zu belangen wohl befugt. **W. R. W.** Idem acta de actione iniuriarum, etiam imprudentissime & parum christiane instituta, referens, votum suum secundum regulas justitiæ profert, aut si iudex sit, exequitur. Videt summam sapientiam, & quæ nihil indulgere vult stultis, esse summam stultitiam. Videt - - - Plura enim jam dixi ad salvandum iudicium meum supra datum, quam forte opus est, apud prudentes.

XV.

Nequaquam ergo diffiteor, sed potius ambabus larior manibus, multa exempla occurrere, & allegari posse, evidenter probantia, homines sæpe abuti processibus iniuriarum, sive fundamentum actionis, sive media, & processum respicias, largior etiam causam illorum abusu non solum reis, quorum est fugere, aut actoribus, qui ob levissimam rem & a parum prudente etiam facili contemnendam, gravissimas actiones instituunt, sed & Advocatis, & Iudicibus esse adscribendam, qui etiam in processu supra memorato de re non bene olente, lucri, quod inde percipiunt, cum Vespasiano bonum odorem esse sibi gratulantur, & in sinu gaudent. Possem, si temporis & chartæ ratio id permetteret, exempla non pauca afferre a me ipso, dum in praxi hætenus versor, observata. Ob quam & ego & mecum alii multi boni optarunt, ut abusus illi, secundum modo asserta in thesi præcedenti per prudentiam legislatoriam coerceantur, ac ipsis iusti limites ponantur. Hoc vero meo quidem iudicio commodius fieri nequit, quam ut actiones omnes iniuriarum ita tollantur, ut cum ad pœnam tendant iniuriantium, cura hujus pœnæ & determinatio relinquatur officio magistratus, ita tamen, ut in-

juriatas salva maneat potestas, si magistratus ipsis justitiam administrare deneget, ea de re conquerendi coram principe. Ita enim coercerentur injuriantes, & læsis pro natura negotii satisfieret, & non solum abusus actionis injuriarum hæctenus memorati tollerentur, sed etiam uno quasi ictu inutiles redderentur pleræque, si non omnes quæstiones, ad processum actionis injuriarum pertinentes, in quarum decisione mirum in modum variant, & dissentiunt inter se Doctores, & Collegia Jctorum, atque adeo etiam ipsa praxis per hanc dissensionem redditur incerta, & abusus processus in actione injuriarum augetur.

XVI.

*Praxis hu-
jusmodi
ejusque
exempla.*

Imo expertus loquor, cum hæctenus multoties observaverim, quam valide occasiones abutendi processibus injuriarum sublatae sint, postquam potentissimus Rex Poloniarum, & Elector Saxoniae, Dominus meus longe Clementissimus, in mandato contra vindictam privatam, turbationes pacis, & duella sub dato Cracoviae die 15. Aprilis 1706. modum præscripsit, secundum quem magistratus & judices injurias tam verbales, quam reales severissime coercere ac punire debeant. Ita enim mox effectum fuit, ut cessantibus actionibus injuriarum læsis longe celeriori modo, quam hæctenus mediantibus illis actionibus obtineri potuit, & absque tanta pecuniae summa ab actoribus sæpissime frustra impensa satisfieret. Inprimis cum in mandato renovato, quod jam non est ad manus (sed quod, quantum recordor, fere cum mandato Borussico, de quo statim, convenit,) actiones injuriarum tam æstimatoria, quam ad palinodiam plane fuerint sublatae. Idem medium jam ante plures annos in Ducatu hoc Magdeburgico tentatum fuisse perspicio, quamvis non omni modo perfectum fuerit. § 7. Disponit enim ordinatio processus anno 1686. publicata, (ut imposterum judices omnes injuriantes, calumniantes, & diffamantes, etiam sine denunciatione præcedente punire, & super factis inquirere, si vero denuntiatio præcesserit,

ferit, etiam de satisfactione læsi solliciti esse debeant. Quæ dispositio paulo post in ordinatione Politica Ducatus ejusdem anno 1688. confirmata quidem fuit, sed cum addita hac declaratione *m*) ut is, qui injuriam vel calumniam ad inquisitionem denunciare cupiat, intra annum id facere debeat, quemadmodum intra idem tempus alias actionem injuriarum tam in realibus, quam verbalibus injuriis, a tempore scientiæ instituere deberet, interim tamen inquisitionem institui non debere, nisi denunciatus simul in iudicia sufficientia suppeditaret, quomodo injuriatus de injuriis illatis convinci possit. Postea anno 1696. in revisa & emendata ordinatione processus hæc ita emendata sunt;

n) In injuriis verbalibus ex calore aut præcipitantia evomit, aut etiam in injuriis minoribus realibus judicem summarie debere procedere &c. in injuriis vero atrocioribus cum deliberato animo factis, quæq; magnum injuriato præjudicium facere possunt, si res inter partes amica compositione tolli nequeat, & actor palinodiam, vel majorem carcere multam a iudice petat, vel injuriam ad inquisitionem denunciaret, non debere actori denegari viam juris ordinariam, vel inquisitionem etiam debere institui, & simul interesse privatam actoris observari. Æstimatoriam vero injuriarum actionem plane abrogari ac prohiberi. Vides adeo hoc pacto malum, & abusum ex actionibus injuriarum merendum ex parte saltem, non plene ita fuisse sublatum. Tandem videlicet anno 1713. Potentissimus Rex Borussiae, & Elector Brandenburgicus in mandato declarato ac renovato contra vindictam privatam, injurias, turbationes pacis, & duella sub dato Berolini d. 28. Junii ad tollendos plene abusus hactenus memoratos sapientissime constituit *o*) ut in posterum omnes solennes formulæ actionum in iure alias permissarum, sive æstimatoriæ, sive ad Palinodiam, sive quarumcunq; aliarum, in causis injuriarum, ut & hactenus certo modo permissum remedium retorsionis, utpote in quo plerumque excessus committantur, & sæpius per

m) cap. 70.
§. 8.

n) c. 50. §. 8.
10. II.

o) artic. XL.

illud occasiones ad majorem exandescantiam & actiones suppeditentur, quam ut id actiones injuriarum præcindat, quodque insuper etiam auctoritati officii magistratus adversum sit, & cum regulis Christianismi nullo modo consistere queat, penitus cessare debeant, & potius post denunciationem injuriati cum narratione circumstantiarum necessariorum & suppeditatione mediorum probandi, ac denominatione testium idoneorum faciendam Judex obligatus sit, summarie & sine omni strepitu procedere, atque reum ad declarationem & deprecationem, vel etiam secundum variationem circumstantiarum ad recantationem, ac ad restitutionem impensarum condemnare, addita etiam alia graviore pœna intuitu interesse publici.

XVII.

Jura communia hodierna Imperii Germanici circa actiones injuriarum.

p) Part. 2.
Tit. 28. §. 4.

q) §. 108.

Atque hæc exempla maxime laudabilia si imitentur etiam alii Principes, & Status imperii, nullum est dubium, quin impofterum omnes querelæ de abusibus actionis injuriarum in Germanica cessaturæ sint. Docent equidem recessus imperii, quod in ordinatione Cameralis judicii de anno 1555. constitutum sit in actionibus injuriarum æstimatoriis, si æstimatio intra 50. florenos facta fuerit appellationes in Camera non debeant admitti. Sed cum tamen ibidem p) permittatur admissio appellationum in actione æstimatoria 50. florenos excedente, & in genere in quacunque actione ad palinodiam, facile patet, hoc quidem modo parum profectum esse in tollendis abusibus actionis injuriarum. Postea in recessu Augustano de anno 1566. q) constitutum est, ut in verbalibus injuriis, ex calore aut præcipitantia provenientius, vel etiam injuriis realibus levioribus judex Camera post propositam actionem & factam rei responsionem extra processum judicalem ex officio inquirere, & secundum circumstantias facti & personarum injuriantem carcere vel multa pecuniaria punire debeat, ita, ut injuriæ prolatae neque actori neque reo præjudicium aliquod in eorum fama facere debeant.

beant. Sed in atrocioribus injuriis ex proposito & animo deliberato ortis, & magnum damnum injuriato creantibus, si partes non possint amicabili compositione conciliari, & actor administrationem justitiæ sit desideraturus ut ipsi hæc nequaquam denegetur. Apparet ex dictis, emendatam ordinationem processus Magdeburgici modo memoratam in paragrapho præcedente, magnam partem ex hoc Rec. Augustano de sumtam esse, ipsam vero actionem injuriarum æstimatoriam & ad palinodiam per has constitutiones Imperiales in Germaniam non quidem fuisse introductas, sed tamen valde stabilitas, de quarum adeo origine in Germania, cum id videam negligi communiter a JCtis, non injucundum erit quædam observare.

XIX.

Jam olim apud Francos receptum fuit, ut injuriæ ^{Jura anti-} tam reales quam verbales non relinquerentur vindicandæ ^{qua Germa-} injuriatis secundum æstimationem ab ipsis instituendam, ^{nia. Horum} verum singulis injuriis tam realibus, quam verbalibus cer- ^{abrogatio &} ta pœna pecuniaria (ut videtur, non actori, sed judicio ^{receptio a-} solvenda) dictata fuit ^{tionis æsti-} v. g. si concacatum quis vocaverit ^{matoria.} alterum, aut vulpeculam, tribus solidis, si leporem sex so- ^{r) vide L. sa-} lidis ^{licam tit. 31.} si mulierem meretricem dixerit, quadraginta quin- ^{32. 33. 34.} que solidis ^{) tit. 32.} punitus fuit. Imo si mulierem ingenuam ^{S. 2. 3. 4.} quis striam aut metricem dixerit, centum octuaginta sep- ^{) ibid. §. 5.} tem solidorum multa ipsi dictata est. ^{u) ibid. tit.} Atque hi mores ^{67. §. 2.} continuati fuerunt successu temporis etiam apud Germa- nos, nimirum, quod nunquam injuriatus pro lubitu injuriam æstimaverit, sed in eo tamen aliquid fuit mutatum, quod scilicet diversi gradus multarum non amplius respererint tantum ad variationem & diversitatem injuriarum, sed etiam ad diversitatem status personarum, tam earum quæ injuriam passæ sunt, quam judicum. Ita v. g. qui injuria alterum affecerat, injuriato solvebat 30. solidos, si honorarioris conditionis esset, vilioribus & foeminis 15. solidos,

w) Jus provincial. Saxon. libr. I. art 68. & ibi gloss. & libr. 3. art. 45. vid. latius Georg. Schulz Syn. opf. instit. ad h. t. lit. d. §) p. m. 185. seq.

insuper vero iudici octo solidos in urbe, tres in pago w) Porro docent sententiæ Scabinorum Magdeburgensium, quæ leguntur post Speculum Saxonicum Zobelli x) quod isti mores veteres diu etiam post jam receptas academias in Germaniam fuerint continuati, ubi refertur, quod is, qui in iuriis verbalibus læsus sit, possit agere vel criminaliter, non tamen ad pœnam corporis afflictivam, sed ad multam pecuniariam fisco inferendam, pro diversitate loci & injuriatæ personæ à iudice determinandam; vel civiliter ad multam triginta solidorum reo & quidem toties solvendam, quoties reus injurias repetiisset. Dicitur etiam, quod injuriarum condemnatus fiat infamis, nisi per procuratorem egerit, & sententia in procuratorem lata fuerit, aut nisi ab initio statim in iudicio injurias confessus fuerit, addens, eas ex commoto & indeliberato animo profectas esse, & se declarans, quod qatatus sit ea propter & iudici & patri multam consuetam solvere, simul illam summam judicialiter deposuerit, modo sententia condemnatoria postea non fuerit lata, sed actor & iudex ita acquieverint. Quod si injuria verbali plures personæ læsæ fuissent, y. g. si quis dixisset, nullam honestam fœminam aut virginem in aliquo loco esse, damnabatur reus, ut singulis multam consuetam, id est 15, solidos solveret. Fœminæ injuriantes saltem dimidiam multam solvebant reo, quia ipsa injuriatæ etiam saltem dimidiam multam accipiebant, Imo ex sententiis collegiorum Saxoniorum à Georgio Beato collectis y) constat, circa medium seculi 16, adhuc secundum hætenus dicta fuisse pronunciatum, atque adeo illo tempore actionem æstimatoriam nondum in Saxonia fuisse in viridi observantia. Imo videntur Scabini Lipsienses usque ad constitutiones Augusti tenacius in hæsisse moribus Germanicis, ut facile ex consultationibus constitutionum Saxonicarum patet, z) Donec Elector Augustus actionem veterem injuriarum diserte abrogaret.

Et.

y) Part. 4. de delictis tit. 30. de injuriis p. 279, seq.

z) vid. Tom. II. Part. IV. q. 62, p. 211.

a) Etsi enim in receptione novæ actionis solæ actionis ad Palinodiam mentionem faciat, & ratio Carpzovii b) quod lex correctoria reducens nos ad jus commune antiquum censetur omnes istius juris declarationes, & extensiones recepisse, parum quadret ad rem præsentem, nullum tamen est dubium Scabinos etiam ab illo tempore actionem æstimatoriam admisisse, ut docent à Carpzovio adducta. c) Extra Saxoniam vero actionem æstimatoriam citius esse in imperio in foris receptam patet ex ordinat. Camerali 1521, ubi ejus in titulo 24. jam fit mentio.

XIX. Unde vero orta est actio ad Palinodiam, & qua occasione Germaniam intravit. Sane Romanis ea non fuit cognita, multo minus de ea aliquid legitur injure provinciali Saxonico, imo sententiæ Scabinorum apud Beatum imo dictæ consultationes constitutionum Saxonicarum satis perspicue testantur, juribus Saxonice (id est Germanicis, nam in speculo Saxonico collecti sunt mores communes Germaniæ) ad sua usque tempora in Saxonia actionem ad palinodiam fuisse rejectam ut ineptam. Unde valde miror, virum juris patrii alias callentissimum Joh. Schilterum f) de actione ad Palinodiam ita sensisse, quod ea quidem ex jure scripto (id est speculo Saxonico) ostendi nequeat, moribus tamen introducta & longo usu sed confirmata postea fuerit ordinatione Camerali ff) & constit. Saxonica. g) Quomodo enim actio ad palinodiam longo usu, adscribi poterit, cum eam ignorent omnes historiæ Germaniæ, & adeo eam tanquam usui recepto adversam recipere noluerint collegia Scabinorum. Sed unde ergo descendit? Putavi initio, eam originem debere juri Canonico, sed tamen si quis consideret titulum decretalium de injuriis & damno dato, & titulum in institutionibus, Lancelotti huic correspondentem deprehendet, jus Canonicum circa injurias nihil novi disposuisse, & in dictis titulis terminum injuriæ in significato laxiori pro eo, quod

a) Parte 4i
const. 42.

b) Part. 2.
p. 97, n. 4.

c) ibid. n. 9.

Actio ad P^{al}
linodiam

unde & quæ

d) ratione fus-

vis in Ger-

maniam in-

troducta.

d) Modo ci-

tata parte 4i

tit. 30. p.

280. verbis

einigen Wis-

derspruch

zuehen

nicht ver-

pflichtet. i-

tem p. 282.

verbis: und

darff die

Wort nicht

wiederruf-

sen.

e) d. Tom. II.

P. 4. q. 62.

& clarius T.

I. P. 4. q. 31.

p. 90.

f) exercit.

49. ad Pand.

quod §. 31.

ff) Part. 2. tit. 28. §. und sonderlich: g) d. Parte 4. const. 42;

- b)* ad Cod. fit. de injur. n. 2. quod sine jure fit, usurpasse. Et quamvis Perez *b)* discrete provocet ad jus Canonicum *i)* facile tamen patebit, textum illum plane non loqui de actione injuriarum. Idem eam repetit ex jure antiquo, quo in levioribus injuriis satisfieri erat dicere, *nollem dictum factum*, in gravioribus addebatur: *juro te esse hac indignum injuria*, quem in finem Plautum *k)* & Terentium *l)* citat, tamen & hæc origo est nimis longe quaesita. Quid ergo dicemus? Non errabo, credo, si dixerō, eam actionem originem debere Hispanis, ad graviores tamen injurias verbales restrictam. Textum legis Hispanicæ & commentatores in eam vide citatos apud Gonzalez Telez. *m)* Ipsa forma revocationis prout eam describit Perezius *n)* sapit mores Hispanos, scilicet, quod recantatio fiat plerumque cum face ardente, manu comprehensa rei, nudis pedibus, & indusio corpori advoluto, venia proclamata injuriato, & dicatur communiter forma amendæ honorabilis. Hanc igitur actionem haud dubie Carolus V. ex Hispania in Germanium secum attulit, & postea in revisa ordinatione Camerali *o)* confirmavit, Elector vero Saxonix Augustus Imperatori huic multum obstrictus, eandem in fora etiam Saxonica introduxit.

XX.

Quemadmodum receptione hac actionis æstimatorix & ad palinodiam in fora Germanix jura patria non planè abrogata fuere, sed saltem quoad multas olim receptionem hu-ceptas pecuniarias, earumque determinationem, aliæ verus utrius-ro pœne criminales ob injurias reales graviores antiquitus receptæ fuere continuatæ, ita mixtura hæc jurium diversorum non emendavit defectus antiquos, sed auxit, uti plerumque mixtura rerum plurium diversarum parum salubris esse solet. Ortæ enim sunt ex ista mixtura plures quaestiones practicæ, circa quas mirum in modum disenserunt inter se integra collegia, & ita hoc dissensu jus non solum incertum reddiderunt, sed & occasionem dederunt, ut processus injuriarum diutius durarent. Et quamvis Prin-

i) ad c. si illic. C. 23. q. 4.

k) in Amphitr. *l)* in Adelph. act. 2. sc. 1.

m) ad jus Canonicum de Sent. & re judic. cap. 23. n. 4. p. 786. *n)* d. n. 21.

o) d. P. 2. tit. 28. conf. Mynf. cent. 2. obf. 98. n. 1. Schulz.

Synopf. inst. de injur. lit. f. Per subla-
tionem hu-
jus utrius-
que actionis
multæ con-
troverſie
sunt præ-
cisæ,

Principes in constitutionibus aut novioribus decisionibus tentaverint istos dissensus tollere, tamen nec hoc multum profuit, partim quod quaestiones hae plerumque essent inter se connexae, ita, ut ex diversis respondentium principiis circa unam quaestionem derivaretur etiam dissensus circa quaestiones alias constitutionibus expresse non decisas, partim etiam, quod decisiones ipsae fierent secundum principia decidentium nova & a principiis utriusque partis dissentientium diversa, atque sic nec decisiones ubique inter se cohærent. Quæ inconvenientiæ omnes per abrogationem utriusque actionis, æstimatoriæ & ad palinodiam atque per mandatam iudicibus inquisitionem adversus injuriantes haud dubie sunt sublatae.

XXI.

Quamvis autem illæ controversiæ fere in omnibus commentariis ad titulos de injuriis legantur, & ab initio constituerim, de earum singulis singulas theses dare, tamen penuria temporis impeditus hic eas saltem per indicem brevissimis proponam. Ita quaeritur, an actio æstimatoria possit conjungi cum criminali? An actio ad palinodiam sit rei persequatoria, an pœnalis? An duret saltem per annum, an annis triginta? An locum etiam habeat in injuriis realibus? an actio ad palinodiam infamet? An possit cumulari cum æstimatoria? an cum criminali? an & quatenus in actionibus injuriarum juramentum possit deferri? & si quæ forte adhuc sunt aliæ. Porro tempus non permittit, ut de singulis mentem meam paulo distinctius aperiam, monita tamen quaedam pauca hic apponam, unde facile constare poterit, quæ de plerisque mea sit sententia. Initio concedo actionem injuriarum æstimatoriam jure civili non potuisse simul institui cum actione legis Corneliæ, quia nemo poterat duabus actionibus simul experiri, sive ad idem tendentibus, sive diversis. Concedo etiam actionem æstimatoriam & legis Corneliæ

Index harrum controversiarum & de iis quaedam monita.

D

non

p) I. 6. pr.
& s. 1. de
iniur.

non potuisse institui unam post aliam, quia videlicet & hic nolebant leges vagari actorem una actione semel ele-
 eta. p) Sed quemadmodum apud Germanos semper licuit
 duabus vel tribus actionibus diuersis simul aliquem con-
 venire, ita nullam rationem video, cur hæc regula non
 debeat etiam obtinere in actione æstimatoria simul cum
 actione criminali injuriarum instituta, cum hic deficiat u-
 traque ratio juris Romani modo allata. Deinde id in con-
 fesso est omnes pragmaticos hæctenus habuisse actionem
 æstimatoriam pro mere pœnali. Quamvis enim Lipsiæ
 jam ante triginta annos habita fuerit disputatio publica de
 actione injuriarum æstimatoria rei persecutoria, nemo ta-
 men hæctenus, quod sciam, fuit repertus, qui hanc do-
 ctrinam ulterius defendere aut sequi voluerit, postquam
 statim Dn. Præses contra ostendisset, eandem & principiis
 moralibus, & juri gentium, & Justiniano, & universæ
 Praxi repugnare. q) At actio ad palinodiam, nescio qua
 ratione, tantum non communiter pro rei persecutoria a
 pragmaticis fuit habita, cum tamen eadem hic adsint fun-
 damenta definiendi, quod & hæc actio sit pœnalis, quæ
 in actione æstimatoria adsunt, & ne verisimilis quidem
 possit afferri ratio, vel ex philosophia morali, vel ex prin-
 cipiis juris, vel ex intentione Hispanorum hanc actio-
 nem inuenientium, quæ hanc sententiam suadeat, aut
 homini, saltem parum sanæ mentis, vel in somnio suade-
 re possit. Cum tamen nulla sententia tam absurda sit, quæ
 non verosimilem aliquem errorem pro fonte agnoscat, cre-
 do viros celeberrimos adhuc hodiernum isti errori inhæ-
 rentes, in eum fuisse perductos, quod de ortu hujus a-
 ctionis nimis supine fuerint solliciti. Putavit Bacchovi-
 us r) hanc actionem longa consuetudine in Germania ef-
 se ortam, & quidem opinione erronea vulgi, quasi honor
 & fama nostra conviciis & maledictis læsa per revocatio-
 nem opprobrii iterum nobis quasi restitui creditum fue-
 rit.

q) In disput.
Lips. anno
1682. habi-
ta sub titulo
Philosophia
juris osten-
sa in doctri-
na de oblig.
& action.
cap. 2. §.
n. 64. seq.

r) ad Treu-
lerum V. 2.
d. 30 Th. 7.
lit. a.

rit. Hunc, ut alias sæpe, exscripsit Vinnius s), hunc Eckoltus t) & alii. Ergo ipsimet, qui hanc sententiam in praxi defenderunt, theoretice eam erroneam esse confessi sunt. Sed ostendunt, credo, ea, quæ de origine actionis ad palinodiam v) quam graviter Bachovius circa originem actionis hujus aberraverit, cum potius dicta monstrant. Hispanos actionem hanc in gravem poenam reorum iniuriantium invenisse. Et fefellit forte Bachovium, & alios, quod legerent, palinodiam non esse poenam publicam sed inventam in satisfactionem privatorum per iniurias læsorum, atque adeo putarunt, satisfactionem & rei persecutionem esse unum idemque, cum tamen iterum vel principia juris Justiniani debuissent ostendere, etiam actiones poenales quascunque & in specie æstimatoriam tendere ad satisfactionem privatorum. u) Hæc igitur si ponderassent Jcti, nunquam dixissent, actionem ad palinodiam non infamare aut cumulari posse cum æstimatoria &c.

XXII.

Porro cum Perezus in descriptione solennitatum in Hispanica recantatione adhibitarum simul etiam referat w), procedere ista saltem in acerbioribus injuriis, cæterum si eæ sint leviores, solere reum de plano profiteri, se non injuriandi animo talia maledicta pronunciasse & conatuentem in sua opinione esse bonæ famæ & opinionis, exinde constat, quod declaratio hæc honoris plane a recantatione diversa sit, & ab actione recantatoria liberet, adeoque non infamet declarantem. Patet porro, cum hæc deprecatio secundum pragmaticos saltem locum habeat, in actione ad palinodiam, non vero in actione æstimatoria, cum tamen alias regulæ æquitatis, & quæ supra de moribus patrii attulimus ex sententiis Scabinorum Magdeburgensium apud Zobelium, x) suaderent, etiam in actione æstimatoria, si leviores sint injuriæ aut dubiæ injuriis.

D 2

ter-

s) ad §. 10.

Inst. de injur. 1.

t) ad pan. de injur. §. 23.

v) §. 19.

u) adde l.

17. §. 4. de injuriis.

*Declaratio**quomodo a**recantatio-**ne differat**et unde or-**ta sit.*

w) ad tit. C.

de injur. d.

n. 21.

x) supra §.

18. in me-

dio.

terpretationis, debere talem declarationem admitti. Nimirum æstimatoria actio in Germania recepta fuit, antequam actio ad palinodiam reciperetur. Ignorat vero jus Romanum exceptionem declarationis in actione æstimatoria. Postea sub Carolo V. actio illa Hispanica ad palinodiam & cum ea exceptio ibi solita declarationis fuere receptæ, quam adeo extendi noluerunt JCI ad actionem antea receptam, in qua non erat in usu. Quemadmodum autem indubii juris est, valere saltem hanc declarationem plane non satisfieri vere injuriato, sed potius doceri, non opus esse satisfactione; ita simul intelligitur naturam declarationis hujus plane non intelligere, sed eam cum recantatione vel cum deprecatione confundere collegia, quæ, dum sententia definitiva concipienda est, reum condemnare solent: daß Beslagter Klägern allenthalben zuviel und unrecht gethan / und dannenhero denselben eine Ehren-Erklärung und daß er von Ihm nichts als Ehre / liebes und gutes zu sagen wisse / zuthun schuldig sey / cur enim Reus non statim ab initio per declarationem dubietatem sustulit, & ita se ab actione liberavit.

XXIII.

Monita de origine & usu deprecationis.

In actione recantatoria non solum reliquæ solennitates supra adductæ cum ignominia rei erant conjunctæ, sed & ipsa recantatio, quod mentitus sit, quod ea locutus sit, ut nequam, ex intentione Hispanorum, infamem faciebant reum, uti etiam infamabat apud Romanos actio æstimatoria. Cæterum cum Germani in Doctrina de fama & infamia observent in praxi doctrinas a moribus populi Romani, & Hispanici plane diversas y), ideoque diu in praxi receptum fuit, invenire modos reservandi reis in actione injuriarum famam, Consilium quo ante receptionem juris Justinianeæ Scabini fuere usi, supra jam fuit relatum. z) Actione æstimatoria recepta, clausulam reservatoriam fere adicere cœperunt JCI, In palinodia illi, qui

y) Vid. Dn. Præsid. & Georg. Beierum ad tit. de his qui notantur infamia.
z) thes. 18. in medio.

erronee putarunt palinodiam esse saltem restitutionem famæ ablatae, eam pro infamante non habuerunt. Alii rectius sentientes clausulam famæ reservatoriam adjecere. Neque enim unquam receptum esse puto, ut licuerit reo revocanti verbis pro lubitu a se inventis uti, sed semper vel in sententia vel in ejus executione formula recantationis a iudice reo præscripta fuit. Unde fabulam esse arbitror, quæ circumfertur de reo, qui sequenti formula recantaverat. *Appellavi te nebulonem & nequam. Hoc verum est. Cogor revocare. Id mihi dolet. Tu es vir honestus Menitus sum.* Pariter ac illam exceptionem, cuius mentio fit in notis ad Grotium, quæ Obrechtii nomen mentiuntur, (cum sint merae ineptiæ tanto viro indignissimæ.) Estimaverat actor abscissam auriculam millethaleris. Opponebat Reus exceptionem ineptæ petitionis, cum in obfidione Samaritæ integrum asini caput tam care non fuerit venditum. a) Quamvis hoc ultimum exemplum sit priore verosimilius, cum nihil novi sit, reos de injuria conventos omnibus modis id agere, ut actoris petita quocunque modo ridicula reddere queant, qui abusus etiam per mandata Saxonica & Brandenburgica supra relata est simul tacite abrogatus. Cum ergo pronunciari soleret in actione ad palinodiam: daß Kl. auf gebogenen Knien / in Klägers Gegenwart vor Gerichte einen Wiederruff zu thun / und daß er die ausgestossenen injurien geredet als ein Schelm / zusagen schuldig ist. & clausula famam reservatoria non bene cum antecedentibus cohæreret, sed occasionem deridendi formulam judicialem præberet: Er habe es geredet / als ein Schelm / jedoch seinen Ehren ohne Schaden / cœperunt prudentiores iudices ad hanc inconvenientiam tollendam loco recantationis introducere christianam deprecationem, eine Christliche Abbitte, in qua reus confiteri debet se iniuste fecisse & rogat humiliter actorem, ut ipsi injuriam illatam animo christiano condonet. Hoc enim modo æque

a) Notæ.
Obrechtii
ad Grotii
lib. 2. cap.
17. §. 21.

fatisfit injuriato, ac per recantationem, & tamen iniuriantis honori parcitur, cum deprecatio facti illiciti ex natura sua neminem infamet, & deprecatio Christiana ex natura Christianismi famam ea utentis lædere nequeat. Quæ singula non considerarunt illi, qui hæcenus in sententiis deprecationem injungentibus clausulam reservationem addiderunt: daß Besl. Klägern der ausgesprochenen Injurien halber für Gerichte eine Christliche Abbitte zu thun schuldig sey / jedoch seinen Ehren ohne Schaden. b)

XXIV.

b) Exempl. habes apud Abele Part. I. der selbst-samen Gerichts-Händel. ca. 53. p. 280. *alii abusus per mandata supra data sublata, ubi de retorsionis licentia & abusu.*

Sunt & alii abusus in processu injuriarum sæpius occurrentes, qui per mandata supra laudata abscinduntur. Ita notissimum est, frequenter excedere solere actores, dum ob leviolem injuriam sive realem sive verbalem reum conveniunt criminaliter ad pœnam fustigationis, cum tamen natura negotii de quo agitur, facile ostendere ipsis vel eorum Advocatis potuisset, injuriam, etiamsi probata fuerit, tam gravem pœnam haud mereri, unde reo suppeditatur occasio vel novam actionem injuriarum instituendi contra actorem, vel retorsione utendi adversus eundem ob istum actionis institutæ excessum, qui abusus saltem permixta licentia denunciandi injuriam præcaverit. Ipsam retorsionem quod attinet, cum ea in mandatis illis Regiis tanquam remedium Christianismo adversum & ob alias causas ibi memoratas fuerit prohibitum, multæ quæstiones simul præcisæ sunt, circa quas hæcenus disenserunt Jcti v. g. an retorsio sit remedium, quod jure gentium nitatur, an vero cum Christianismo *id* non conveniat, de qua integri Tractatus in utramque partem jam ante plures annos fuere conscripti c), qua item formula & quo tempore liceat retorsione illa uti, & quodnam sit officium magistratus in iis recipiendis. De quibus paucis mihi sic videtur. Quod retorsio tollat actionem injuriarum, nemo, quod sciam, ut iniquam oppugnavit, & credo etiam

c) quos enumerat usus medernus Pandectar. Stryck. ad tit. de injur. §. 35.

iam sensum mandatorum illorum esse, ut si reus denunciatus probet, auctorem retorsione fuisse usum, ad ulteriorem satisfactionem denunciantis eum a iudice non esse condemnandum. Respondere injurianti, non esse verum, quod dixerat, nequaquam juri gentium imo ne Christianismo quidem videtur repugnare, cum ipse servator tali responsione contradicente Phariseorum convicii, usus fuerit. Aliud vero dicendum, si injuriatus dixerit: Mentiris, cum usu juris gentium, certe Europæorum pro verbis injuriosis habeatur, si quis dicat alterum mentitum fuisse, adeoque talis retorsio non solum regulis Christianismi repugnat, sed nec ex ipsa hac morum hypothese pro ré licita, sed potius pro nova injuria haberi debebat, quæ inter injuriantes compensationem quidem producebat, sed propterea tamen à pœna a magistratu inferenda liberare non debebat. Istud autem non solum Christianismo, sed & primis rectæ rationis cujuscunque principis adversum est, quod pro justa retorsione habeatur, si quis idem delictum, quod injurians reum infamare voluit, retorqueat, & intra hos terminos maneat. Etenim id quidem verum & palpabile est, qui falso alterum delicti insinuat, verum non dicit, adeoque, (si rei veritatem abstrahendo a regulis decori etiam in sermone observandi spectes) etiam mentitur. At quid absurdius excogitari poterat, quam ut is, qui alterum furem, adulterum, homicidam, &c. vocaverat, tamdiu etiam fur, adulter, aut homicida sit, aut ab altero pro tali haberi impune possit, donec convictum probet. Mallet, ut Jcti inquisiverint in originem huius usus, & qua occasione idem apud homines, vel tantillum sanæ rationis possidentes in praxin forenses introduci potuerit. Sed hic ubique altum est silentium, doctoribus communiter ea de re tacentibus & communi errore tres illos distinctos casus hætenus vel studio, vel ex supina negligentia confundentibus. Nisi

me

me omnia fallunt, apud veteres Jctos ante Carolum V. de hoc retorsionis remedio aut certe de hoc tertio & ultimo casu nihil legitur. Unde valde suspicor, eum una cum actione ad palinodiam ex Hispania in Germaniam fuisse translatum, adeoque causam querendi non superesse, quod in mandatis regiis una cum ipsa actione ad palinodiam iterum sit sublatus.

XXV.

Exceptio veritatis an & quando liberet a pœna.

Unicam adhuc observationem adjicere liceat circa exceptionem veritatis, an ea liberet ab actione injuriarum. Communis sententia est, eam non liberare, sed mitigare saltem pœnam. Rationes producuntur variæ, inter quas potissimæ sunt, quod communis sit Dd. sententia, veritatem convicii non excusare, & quod ipse Carolus V. in ordinatione Criminali d) quæstionem hanc negative definiert, ac adeo sufficere pro præsumendo animo conviciandi, quod reus crimen, quod alteri imputat, debito modo non denunciaverit coram iudice competente. e) Mihi sic videtur distinguendum esse. 1) Si convicium tale sit, quod alteri objiciat vitia corporis evidentia, vel alia verba nonnisi ad contemptum & contumeliam aliorum inventa, etsi de nullo crimine loquantur, (uti solent integra opificia talibus conviciis in contumeliam aliorum uti) tum utique veritas convicii non excusat. 2) Si quis delictum alteri objiciat in libello famoso, etiam exceptio veritatis non excusat. 3) Si citra libellum famosum, & delictum illud aut peccatum sit notorium, aut jam reus pœnam sustinuerit, vel absolutus fuerit, neque tum convicium liberabit a pœna. At si (4) delictum non est notorium, nec jam punitum, neque reus ab eo absolutus, tum puto indistincte eum, qui etiam extra iudicium alteri talia delicta imputaverit, non esse damnandum, si paratus sit veritatem huius imputationis probare, vel indicia sufficientia magistratui suppeditare, ad inquirendum & simul probet se

d) art. 150. in fine.

e) vid. Mevius Parte 3. Decif. 357. & §. 5. Dec. 389.

se non habuisse animum injuriandi, aut saltem juramento purgatorio haec suspicionem tollere paratus sit. Et hanc assertionem puto convenire juri Justiniano *f)* ubi Paulus docet non esse bonum aut æquum, cum qui nocentem infamavit, ob eam rem condemnati, peccata enim nocentium nota esse & oportere & expedire quod de denunciatione non potest intelligi, cum processus inquisitorius juri Justiniano non fuerit cognitus *g)* nec de accusatione, cum verba textus repugnent. *b)* Convenit etiam legibus antiquis Francorum *i)* ubi qui verba contumeliosa, non infamantia, de altero adhibuit, indistincte; qui infamantibus usus sit, tum demum puniri jubetur, si crimen, alteri objectum, non probaverit. Nec repugnat jus Canonicum, *k)* Nam jus Canonicum non distinguit, usrum quis denunciaverit delictum alteri imputatum, an minus, sed utrum id probaverit nec ne, etiamsi sit delator, & summa totius questionis dictæ prout ipse Gratianus eam formavit est, quod is puniendus sit, qui id, quod intulit, probare non valet. Ad objectionem de brocardico vulgari, veritatem convitii non excusare, respondeo, id intelligendum esse de casibus tribus prioribus. Et cum de casu secundo saltem diserte loquatur Carolus V. in constitutione criminali, inde & hæc ipsius constitutio frustra nobis opponitur.

F I N I S.

Ka 3755,

ULB Halle
003 735 060

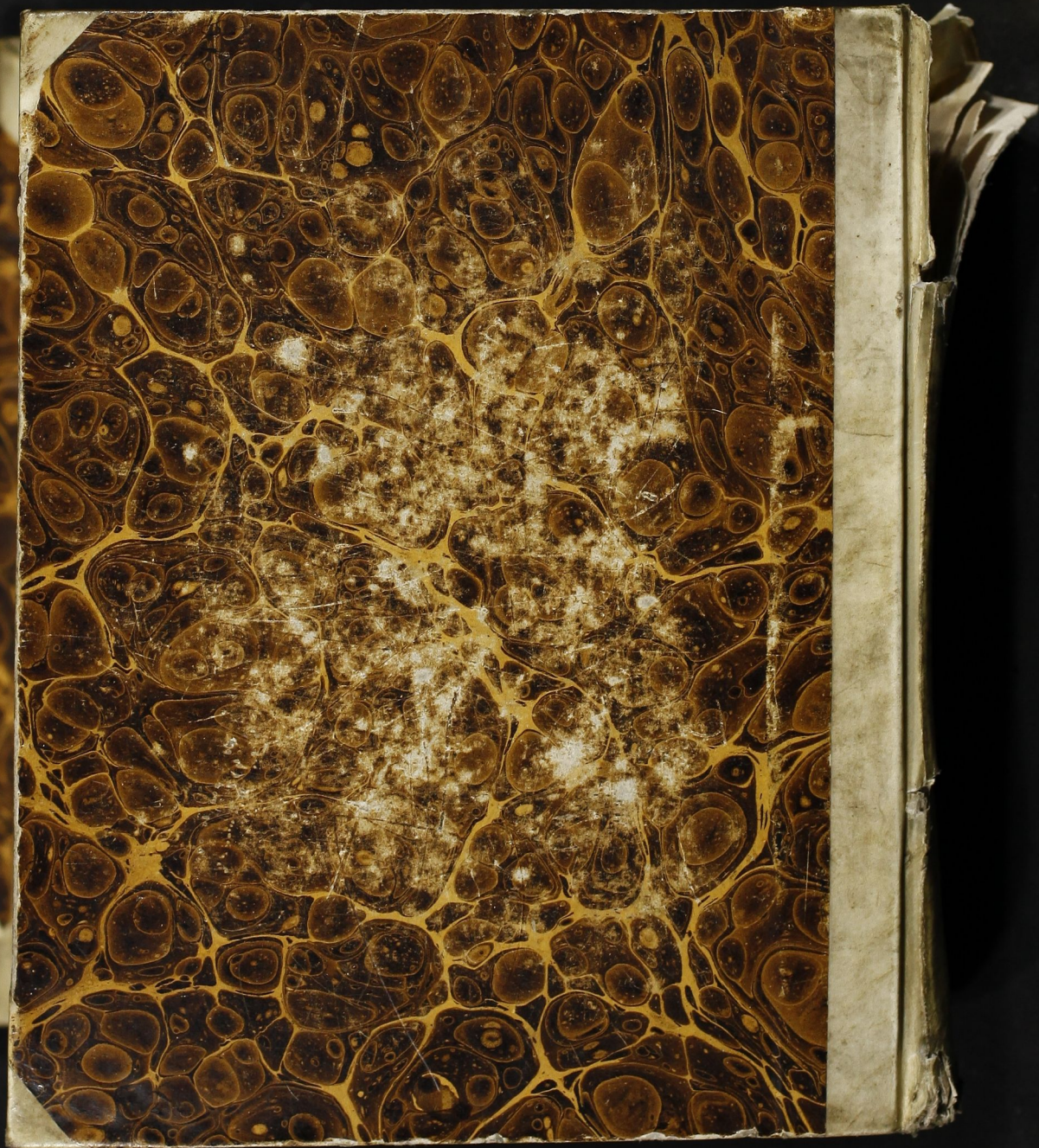
3

f

sb.

UBA

277
32

THESES INAUGURALES
EXHIBENTES
VARIATIONES VARIAS
DRETICO PRACTICAS

DE
TIONE IN-
VARIARUM,

MAGNIFICENTISSIMO,
MO REGIÆ DOMUS PRINCIPE
AC DOMINO,

CAROLO,
BORVSSIÆ, MARCHIONE
ANDENB. RELIQUA
PRÆSIDE,

THOMASIO,
USSIÆ REGIS CONSILIARIO INTIMO,
RICIANÆ DIRECTORE AC PROFESSORE PRI-
CULTATIS JURIDICÆ ORDINARIO,

LICENTIA
TORALIA RITE CONSEQVENDI
TORIO MAGORI
artii ANNO M. DCCXV.

ante & pomeridianis,
licitorum disquisitioni submittit

IES SCHIECKE,
mensus Misnicus.

MAGDEBURGICÆ,
ZAHNII, ACAD. ET SENAT.
S TYPOGRAPHI,

Farbkarte #13

B.I.G.

